תורה אור

שיכור ובעל מום בקבלה בהולכה בזריקה פסול וכן יושב וכן שמאל: תיובתא, והא רב חסדא קרא קאמר? דעביד מעשה אצטבא. רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הולכה בזר מחלוקת ר' שמעון ורבנן: רבי שמעון דאמר עבודה שאפשר לבטלה לאו עבודה היא כשרה בזר לרבנן פסולה. א"ל אביי והא שחיטה דעבודה שא"א לבטלה וכשרה בזר, א"ל שחיטה לאו עבודה היא. ולא? והאמר ר' זירא אמר רב שחיטת פרה בזר פסולה ואמר רב (א) עלה אלעזר וחוקה כתיב בה. שאני פרה דקדשי בדק הבית היא. ולא? כל דכן הוא קדשי בדק הבית הויא עבודה קדשי מזבח לאו עבודה היא? אמר רב ששא בריה דרב אידי מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונה. והא הולכת אברים לכבש דעבודה שאפשר לבטלה היא ופסולה בזר דכתי' והקרי' הכהן את הכל [והקטיר] המזבחה ואמר מר זו הולכת אברים לכבש? היכא דגלי גלי והיכא דלא גלי לא גלי. ולא? כל דכן הוא ומה הולכת אברים לכבש דלא מעכבא כפרה בעיא כהונה הולכת דם דמעכבא כפרה [לא כ"ש] (מיבעיא) איתמר [נמי] אמר עולא א"ר אלעזר הולכה בזר פסולה אפילו לרבי שמעון. איבעיא להו הולכה שלא ברגל שמה הולכה או לא שמה הולכה? ת"ש וכן יושב וכן שמאל פסול הא עומד דומיא דיושב כשר: דלמא יושב דקשייף מישף עומד דומיא דיושב: ת"ש דנייד פורתא. ת"ש שחט ישראל וקבל הכהן נתנו לחבירו וחבירו לחבירו התם נמי דנייד פורתא ומאי קמ"ל ברוב עם הדרת מלך. ת"ש קבל הבשר ונתן לפסול יחזיר לכשר אימא יחזור הכשר ויקבלנו. איתמר אמר עולא א"ר יוחנן הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה,

אפשר

ויקרא א

משלי יד

שיכור. היינו שתוי יין ו]: **מעשה אצטבא.** עומדין במקומן הזר אצל הכהן המקבל והכהן נותנו לו ולוחזו עד שבא הזורק ונוטלו מידו ואין הזר ז] מקרבן אצל המזבח לא בהולכת רגל ולא בהושטת יד אלא כאיצטבא זו שמניחין כלי עליה: **והא שחיטה כו'.** אלמא טעם לא בהא תלי וליכא למיפשט לרבנן דמשום דסבירא להו דהולכה אי אפשר ח] לבטל א"כ בשחיטה דאי אפשר לבטל תיפסל בזר והא שחיטה בזר כשרה: **ומשני שחיטה לאו עבודה היא.** מדאתכשרו בה כל הפסולים אבל מידי דהוי עבודה ואי אפשר לבטלה פסול בזר: **ואמר רב עלה.** לפרושי ט] למילתיה מאי טעם פסולה דכתיב בשחיטתה ונתתם אותה אל אלעזר הכהן ושחט וכתיב בה בפרה חוקה וכל היכא דכתיב חוקה עכובא: **שאני פרה.** י] (א)חילוק טעם זה אינו מטעם עבודה דהא אינה קדושת מזבח אלא קדושת דמים בעלמא כקדשי בדק הבית ועל כרחך טעם הפוסל בה לאו משום תורת עבודה אלא גזירת הכתוב בעלמא היא אבל בקדשי מזבח דשייכי בהן יא] עבודות לא חשיבא להיות עבודה: **הולכה אברים אפשר לבטלה.** שאם רצה מפשיט ומנתח אצל המזבח: **היכא דגלי גלי.** הולכת אברים דגלי בהן כהן בעינן כהן אבל הולכת הדם דלא גלי בהו כהן לרבי שמעון יב] דאפשר לבטלה לא בעי כהן: **אפילו לר' שמעון.** דאע"ג דאמר ר' שמעון לא פסל בה מחשבה משום דאין היתר הקרבן תלוי בה ולא קרינא בה דברים המביאים לידי אכילה אבל עבודה הוי ליפסל בזר: **שמה הולכה.** (ב) ופסלה בה מחשבה לרבנן או אם עשאה זר פסולה: **או לא שמה הולכה.** ולא פסלה מחשבה: **וכן כהן יושב.** קתני *דפסול בהולכה יג] (ג) [הא עומד] ראינו מוליך אלא בהושטת יד דומיא דיושב כשר אלמא שמה הולכה: **דשייף מישף.** שמגרר עצמו אצל המזבח שייף משפשף בקרקע שייף מגרר כמו שייף ליה מישחא (שבת דף י:) שף אחת ובועט שתים (מנחות דף ט.) פדיי"ר ודכוותה דוק מיניה בעומד דכשרה דנייד פורתא בשפשוף רגלים: **ת"ש דתנן בסדר פסח שחט ישראל כו'.** כן היה דרכן לעשות: **נתנו לחבירו.** דקתני התם הכהנים עומדים שורות שורות: **יחזיר לכשר.** שנתנו לו ואשמעינן יד] תרתי (בה) חדא דלא מיפסל במאי דאפסקיה פסול, (ד) ואשמעינן טו] (בה) בהולכה זו שעשה הכשר שלא ברגל שהושיט לפסול שהיה עומד בצד המזבח לא נעשית בהכשר ולא שמה הולכה דקתני יחזירנה למי שנתנה לו טז] ואי הולכה שלא ברגל שמה הולכה אמאי יחזירנה לאחור יבא כשר ויטלנה מידו לצד המזבח יז] וזה לא יושיטנה לו אלא דמעשה אצטבא בעלמא עביד: **אימא יחזור כשר.** לצד המזבח ויקבלנו יטלנו מיד הפסול דהולכת (ה) כשר קמא כשרה: **לא שמה הולכה.** ואינה כשרה להוליכה כן ואין מחשבה מפגלת בה:

אפשר

שיכור. פירש בקונטרס שתוי יין ולא משמע כן בפרק מומין אלו פסולין באדם (בכורות דף מה:) אלא שיכור בשאר דברים המשכרים יח] *ולא כר' יהודה דאמר מחלי עבודה מיהו שיכור דהתם ודאי לא הוי שתוי יין כדפרי' התם בהדי מומין דמחלי עבודה בעי למיתנייה אבל שיכור דהכא פשטיה משמע שתוי יין והא כדאיתא והא כדאיתא ולכולי עלמא מחלל לעבודה כדפריך התם בפשיטות אחולי מיחל עבודה הוא*: **והא** שחיטה שאי אפשר לבטלה וכשרה. פרש"י אלמא לאו באפשר לבטלה תלי ואת אמרת לרבנן פסול ותימה דמאי פירכא לרבנן ודאי לא בהא תלי והא דפסלי בהולכה משום דמקבלה ואילך מצות כהונה אלא פריך דמכשיר לר' שמעון משום דאפשר לבטל הא לא תלי בהא מדמכשר זר בשחיטה אע"ג דאי אפשר לבטלה ובסמוך דפריך מהולכת אברים לרבי שמעון פריך וכן יט] דמייתי אמר ר' אלעזר הולכה בזר פסולה כ] לרבי שמעון: **הג"ה** שחיטה לאו עבודה היא. פירש בקונטרס מדאתכשרו בה כל הפסולים ואי אפשר לומר כן כא] דלאכשר זר גופה מייתי לה כב] [הכא] ובפ"ק דמנחות (דף ו:) ומיהו יש ליישב פירושו דכיון דבשום מקום לא בעי כהן בשחיטה לאו עבודה היא ולהכי פריך עלה מפרה וה"ר יעקב דאורלינ"ש מפרש לאו עבודה היא לפי ששוה בחולין ובקדשים א"כ לאו מטעם עבודה צוה המקום שחיטה ולי נראה לאו עבודה היא מדמכשרינן לקמן בפ' שני (דף כו.) עומד בדרום והושיט ידו לצפון ושחט בקדשי קדשים ובמקבל פסול דדרשינן אותו בצפון ולא שוחט בצפון אבל כג] מקבל בצפון ובשלמים מכשירין עומד בחוץ והושיט ידו לפנים ושחט ואם קבל קבלתו פסולה דדרשינן בפ' כל הפסולין (לקמן דף לב:) בן הבקר לפני ה' ולא שוחט לפני ה' אבל קבל קבלתו פסולה משום דכתיב לעמוד לפני ה' לשרתו אלמא כל שירות לפני ה' ש"מ כד] מדמכשיר רחמנא עומד בחוץ והושיט ידו לפנים ושחט מכלל דשחיטה כה] לאו עבודה היא ועוד מדאמר בההיא שמעתא בפ"ב (דף כו.) כו] נתלה ושחט שחיטתו כשרה דשחיטה על ירך אמר רחמנא ולא שוחט על ירך (אמר רחמנא) אלמא דשחיטה לאו עבודה היא דאי עבודה היא לא הוה מכשר רחמנא בכי האי גוונא דהא כז] נתלה וקבל אמרינן דקבלתו פסולה משום דאין דרך שירות בכך ומדפריך הכא ובפ' חטאת העוף (לקמן דף סח:) ובפ"ק דמנחות (דף ו:) מפרה דאמר רב שחיטת פרה בזר פסולה משמע קצת כפי' הקונטרס מיהו גם לפי מה שפירשתי יש ליישבו אבל קשה לי לפירושו דא"כ לשמעון התימני דבעי פרק כל הפסולין (לקמן דף לב:) שיהא כח] ידיו של שוחט לפנים מן הנשחט הויא שחיטה עבודה א): **שאני** פרה דקדשי בדק הבית היא. בפ"ק דחולין (דף יא.) פירשתי ב): **והרי** הולכת אברים לכבש דאפשר לבטלה ופסולה בזר דכתיב והקריב הכהן את הכל המזבחה ואמר מר כו' כט] שאני הכא דגלי קרא. הקשה ה"ר אליהו מאברוויקא הקדוש דבפ"ב דיומא (דף כז.*) אמרינן מדאצטריך למכתב כהן בהולכת אברים לכבש פי' לגופיה לא אצטריך אלא לגלות דהולכת עצים למזבח לא בעי כהן ומדאצטריך מעוט להולכת עצים א"כ סידור ב' גזרי עצים בעי כהונה ל] ג) (בלאו קרא מטעם) וא"כ רבי שמעון דבעי ב' כהנים התם (דף כו:) לשני גזרי עצים מנא ליה דהא כהן דכתב גבי הולכת אברים אצטריך לגופיה משום דאפשר לבטלה וי"ל דרבי שמעון לטעמיה דאמר התם (דף מה.) הגאת אליתא לא צריך למכתב ביה כהן דוכי תעלה על דעתך שזר קרב למזבח ורבנן אפשר דעביד במפוחא וא"כ רבי שמעון ע"כ שני גזרי עצים בעו כהונה בלא קרא מטעמא דוכי תעלה על דעתך כו' דכמו דלית ליה במפוחא לית ליה אפשר להו בזריקה אבל לרבנן אית להו בזריקה כמו דאית להו במפוחא וכהן דגבי הולכת אברים לגופיה לא אצטריך דהא לית לא] טעמא דאפשר לבטלה אלא לגלות על שני גזרי עצים דבעי כהונה ובפ' הקומץ רבה (מנחות דף כ.) לב] אמר לא מלח כהן אלא זר פריך וכי תעלה על דעתך שזר קרב יש לומר דאפילו לרבנן דאית להו במפוחא וזריקה פריך שאין יכולין למלוח בטוב על ידי זריקה: לג] (כל זה בהג"ה דאיבעיא להו) ד) **איבעיא** להו הולכה שלא ברגל שמה הולכה או לא. פרש"י לפסול בה מחשבה וגם בזר דאי שמה הולכה מחשבה שלא לשמו או פיגול פוסלת בה ואי לא שמה הולכה לד] אינה קרויה עבודה וצריך להחזיר המזרק אחריו ולעשות הולכה ברגל וגם אם עשאה זר או יושב אין בכך כלום ויכול לתקנה לה] בכהן [בהולכת רגל] דכהן או אם זר מוליך [בהולכת רגל] פסולה [ואינו] יכול לתקנה בכהן להחזירה ולהוליכה כהן וקאמר ת"ש וכן יושב פסול הא עומד דומיא דיושב שאינו זז ממקומו כשר אלמא הויא הולכה ועשה עבודה כתקנה ולכך נמי כי עשאה מיושב פסול דכתיב לעמוד לשרת אבל מיושב פסול לא מצי מוכח דהויא הולכה עבודה בלאו דיוקא [משום] דדלמא לאו עבודה היא ויושב פסול היינו כי לא תקנה ולא החזיר הדם לאחוריו לעשות הולכה אחרת:

הולכה

א) [ע' תוס' יומא מג. ד"ה שחיטה שכתבו ישוב על זה] ב) [ע"ע תוס' ע"ז כג: ד"ה אלא מעתה] ג) רש"ק מ"ז ד) ע' צ"ק שמהפך סגי' של תוס'

גי' פ"ק וכו' דלאמר וכפ"ה לרבי יהודה

עח א מיי' פ"א מהל' ביאת מקדש הל' א וסמג לאוין ש :

[וע' היטב תוס' בכורות מה: ד"ה ובשלר]

עט ב מיי' שם פ"ט הל' א ופ"ט הל' טו :

פ ג מיי' פ"ט שם הלכה יו ופ"ט הל' טו :

[לקמן סח: יומא מג. מנחות ס. ו:]

פא ד מיי' פ"ט שם הל' יו ופ"ד מהל' עבודת יוה"כ הלכה א :

פב ה ו מיי' פ"א מהל' פס"מ הלכה כ :

פג ז מיי' פ"א מהלכות פרה הלכה יב ופ"ד הלכה יז :

[עי' לעיל ו: מנחות נב: מ"ק ו:]

פד ח מיי' פ"א מהל' פסה"מ הלכה כב :

נ"ל קשיא

פה ט מיי' פ"א מהל' קרבן פסח הל' יד :

פו כ מיי' פ"א מהלכות פסה"מ הלכה כג :

נ"א לבטל ותיפסל בזר א"כ כו' צ"ק

יומא מב. ע"ש מנחות ו. לקמן סח:

[יומא מב. וש"נ]

לעיל ד. לקמן כד: לה. פסחים סה: חגיגה יא. [יומא כו. מנחות י.]

מנחות יג:

גי' הש"ק דפסול הא אינו יושב ואינו מוליך אלא בהושטת יד כו' כצ"ל

[לקמן לב.]

[שם ד"ה הולכת]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמר רב עלה אלעזר וחוקה: (ב) רש"י ד"ה שמה וכו' ופסלה בה מחשבה: (ג) ד"ה וכן וכו' דפסול בהולכה והא יושב אינו מוליך: (ד) ד"ה יחזיר וכו' פסול אידך אשמעינן וכו' דאי הולכה: (ה) ד"ה אימא וכו' דכשר קמא: .

שיטה מקובצת

א] קאמר דעבדי : ב] והא שחיטה. פ"ה נהי דרבנן עבדו אפשר כשאי אפשר מ"מ לא פסלה זר בהולכה שהרי יש עבודה שאי אפשר לבטלה (נמי) כגון שחיטה ומכשירה בזר אלמא טעמא דלאו הא בהא תליא ולא נהירא דשאני הכא דגלי קרא ועוד קשה דבסמוך פריך לר"ש מהולכת אברים והכא לא פריך לר"ש לכך נראה דה"פ איך יכשור ר"ש בהולכה משום דאפשר לבטלה הוא והא אין הדבר תלוי בזה דהא שחיטה שאי אפשר לבטלה וכשרה בזר א"כ היינו טעמא דגלי קרא דמקבלה ואילך מצות כהונה ופסלינן בזר בכל ענין בין אפשר ובין לא אפשר וקודם קבלה בכל ענין כשר והולכה בזר פסולה ואפילו לר"ש דלא [פסל בהולכה] בשלא לשמו (דלא דפסלה לר"ש) הואיל ואפשר לבטלה דשאני מחשבה דשלא לשמו דהוי כמחשבת פיגול דהתם כתיב ואם האכל יאכל דבעינן דברים המביאין לידי אכילה הלכך כיון דאפשר לבטלה ואין היתר הקרבן תלוי בהולכה (לזר) [לא] פסלה בה מחשבה אבל מ"מ עבודה היא ופסולה בזר : ג] עלה ס"א מאי טעמא: ד] אתמר נמי : ה] דנייד פורתא. [ותימה] אי אמרת בשלמא דלא נייד אשמועינן דהולכה שלא ברגל שמיה הולכה אלא אי אמרת דנייד מאי אשמועינן. הר"פ : ו] יין לקמן בפ"ב יליף מקראי דכל הפסולין מחללין העבודה חוץ מן בשחיטה : ז] הזר מקרבו : ח] אפשר לבטלה דא"כ : ט] לפרושי טעמא למלתא מאי טעם פסולה דכתיב אלעזר בשחיטתה : י] פרה חילוק : יא] בהן עבודה לא אות ו' ת' נמחק : יב] שמעון דלא משוי אפשר לבטלה כאי אפשר : יג] בהולכה הא יושב אינו מוליך אלא בהושטת יד ולא פסול אלא משום יושב דבעינן לעמוד ולשרת [illegible] מוליך ותיבות דאינו אלא ל"ש ונמחק : יד] ואשמועינן בה תרתי חדא : טו] תיבת בה נמחק : טז] [illegible] צריך שיחזיר לכשר שנתנה לו ואי : יז] המזבח וזר לא : יח] המשכרים לר"י תיבת ודלא נמחק : יט] [illegible] : כ] פסלה אפילו : כא] כן והרי בהולכה נמי על זה אנו דנין דלתכשר [בזר] ויש לישב פי' [illegible] עבודה דלא מצינו בשום מקום דהקפידה תורה להצריך בה כהן הלכך אע"ג דאי אפשר לבטלה [illegible] פריך והרי שחיטת פרה דבעינן כהונה אלמא עבודה היא ואפ"ה כשרה בזר בשאר קדשים .

שיטה מקובצת

כב] הכא מהר"פ : ובפ"ק: כג] אבל המקבל: כד] ש"מ מדאכשר : כה] דשחיטה. ס"א מכלל דשאר שחיטות שירות היא: כו] דנתלה: כז] דהא דנתלה : כח] שיהא ידי השוחט לפנים : כט] כו' ומשני דשאני : ל] תיבות בלאו קרא מטעם נמחק : לא] לית להו : לב] רבה דאמר : לג] תיבות כל זה בהגה דאיבעיא להו נמחק : לד] הולכה אינה כו'. והלשון תלמיד הר"פ הולכה שלא ברגל לענין דפסלה בה מחשבה לרבנן או אם עשה זר פסולה כך פי' הקונטרס ולא נהירא דמאי בעי אם פסל בה מחשבה ופשיט ליה מדקאמר הא עומד דומיא דיושב לפשוט ליה הא מפשיטות המשנה דפסלה יושב אלמא הולכה שלא ברגל הולכה וחשיבא עבודה הא דאי לאו עבודה היא אמאי מיפסלא ביושב לכ"צ דלענין דמפסל בה מחשבה פשיט ליה דפסולה דאי שמה הולכה א"כ איפסלא במחשבה ואי לא שמה הולכה אם כן הוי הולכה כמי שאינו וצריך לחזור ולעשותה אלא לענין לחזור ולעשות קא בעי והכי קאמר הולכה שלא ברגל שמה הולכה לענין שלא חסר עבודת הולכה ואינו צריך לחזור ולעשותה או לא שמה הולכה והוי ממש חיסר עבודת הולכה ואפילו אם עמד כהן צריך לחזור ולעשותה הלכך פשיט ליה מדיוקא דעומד דומיא דיושב כשר אלמא דשמה הולכה דאי לא שמה הולכה היאך עומד דומיא דיושב כשר הרי חסר עבודה ע"כ : לה] הכהן בהושטת יד דכהן ואי שמה עבודה אם זר מוליך בהושטת יד פסולה ואינו יכול כו' תיבות בהולכת רגל או בהולכת רגל נמחק :

מבנה (מדקג) △ קושיות

▽ תשובות

נושא
הולכה שלא ברגל

מבנה
נסיון להוכיח כשר

דחיה או
נסיון להוכיח פסול

מחלוקת בדין
הולכה שלא ברגל

הלכות עולא א"ר יוחנן